

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Sálarfrøðingurinn:

Um neurosu:

Tá hesin teigur er eindømi í føroyskum bløðum, fari eg at loyva mær at seta fram ein spurning til sálarfrøðinginn, sum kanska kann hjálpa mær.

Eg eri ein teirra, sum hava ymsar neurosur, tó at summar eru nógv verri enn aðrar. Tað eru neurosur so sum bangils, hysterisk herðindi, tvangstankar og tunglyndi. Eg haldi at tey hysterisku herðindini eru tey torførastu, tí tað okkurt ógvusligt er á vasi, so kenni eg tað, sum eg verið lammaður, blindur, eins og eg kenni meg inni læstan.

Hóast eg veit, at nógv av hesum eru fyrbrigdi, sum eg innast inni billi mær inn, so eri eg bangin fyri hesum kortini.

Bangilsdið kemur uttan nøkur beinleiðis grund er fyri tí, og kennist m.a. sum at hjarta fer at banka og rákin kennist saltur. Hetta er bert eitt bil, so er tað burtur og eg kenni meg so móðan, at eg nýðist at hvíla meg.

Hóast hetta sær ógvusligt út á pappirinum, so haldi eg kortini ikki, at tað er so trupult at liva við, tí øll árinu eg havi havt sjúkuna, hava bert verið fá herðindi.

Annars havi eg tað gott, og fá fólk vita av, at eg eri sjúk. Eg havi megna at klára meg sjálfan altíð.

Eg vil fegin vita: Eru tað menniskju sum hava tað sum eg?

Kann eg vera optimistiskur og siga sum so, at tað ikki verður verri? Tá tað sigst, at ein kann vinna á bangils, er nakar serligur máti at fyrhalda sær?

Gevist eingin heiluvágur fyri bangils?

M.

Fyrirspurningurin tykist mær heldur flokjasligur til at tað ber til at svara stutt og greitt, men júst tað orðingin ber bód um, hvussu tygum hava tað, havi eg latið brævið verið verandi sum tað er og t.d. ikki stýtt um tað.

So sum brævið sigur frá, skuldu tygum havt tey flestu symptomneurotisku fyrbrigdini ella symptomneurosur: bangils,

hysteri (sum t.d. sálarligt treytað lammilsí o.t.) tvangstankar og tunglyndi, og tá ið tygum lýsa bangils sum hetta, at hjartað fer at banka ógvusligt av ótta vælsaktans, so er tað ein púra bein lýsing av neurotiskum bangils og ikki sum so ofta, tá neurotikarar við bangils fara til lækna og siga frá, at teir óttast fyr hjartatilburði, sum teir sjálvsagt gerast ógvuliga óttafullar av aftaná. Um talan er um neurotiskt bangils, er sagan heldur so sum tygum siga, at óttaðrið kemur aðrenn ein kennir sær ólag í hjartalagnum og ikki óvugt, sum fólk oftani kenna sær tilburðin.

Tygum spyrja, um tað eru nógv, sum hava tað sum tygum. Nei, neyvan eru tað mong, sum hava so mong neurotisk fyrbrigdi, uttan at tygum tó nærri lýsa, hvussu ring og varðandi hesi fyrbrigdi eru, men á okkara leiðum verður roknað við, at umleið 3–4% av fólkinum, sum lívið litar, onkuntíð verða mett sum neurotikarar.

Tygum spyrja, um tað kann hugsast at gerast verri hjá tygum. Eftirsum tygum einki upplýsa um aldur og umstøður annars, er ilt at meta um hetta, men sum í so mongum øðrum av lúvins viðurskiftum, veldst um umstøðurnar, og um ein við egnari megli ella við hjálp frá øðrum kann fáa skipað fyr einki skilabetri umsiting av lívi sínum, men ikki so sjáldan sæst neurosa batna uttan itokiliga hjálp ella av sær sjálvum, hóast ella og annar viknaður kann bera á skeiva bórðið.

Tygum spyrja, um ein kann vinna á bangils. Um bangils er av tilikum slagi, at ein greitt veit, hvat ein óttast, kann ein við skynsamari og stigvisari venjing venja seg frá slíkum ótta. Her verður hugsað um tær sokallaðu fobiurnar. Er tað harafturimóti talan um bangils uttan at vita um, hví ella hvat ein er bangin fyri, kann vera nýðugt við, um enn ikki beinleiðis klassiskari psykoanalýsu, sum er bæði tiddarkrevjandi og kostnaðarmikil, og sum valla nakar dugir til fulnar her á landi, so kundi ein roynt psykoanalytiskar samtalar av psykoanalytiskum slagi at finna fram til tilburði ella upplivingar einahelst tidliga í

lívnum, sum kunnu hava givið einum skelk og sálarligar byrgingar við bangils við fylgi. Endamálið við slíkum analytisk orienterandi psykoanalytiskum samtalum skuldi verið at fingið tilvitskugjørt hesi fyrbrigdi og hjálpt sjúklinginum til at funnið ein annan og betri hátt at reagera við enn við berum bangils.

At enda spyrja tygum, um tað finst nakar heiluvágur fyr bangils. Nei, tað finst mær kunnugt eingin heiluvágur í týðninginum tablettir, sproytur ella tilki, sum megnar varandi at taka stóð undan bangils, og er talan um neurotiskt bangils, ivist eg í, um tað nakrantíð fer at finnst nakar heiluvágur sum so. Men, sum tygum siga í fyrirspurninginum, so er serliga illa státt til tíðir, og her kundu tygum fingið í hvussu so er lotuvinning í nokrum av tí nervamedicini, sum nettupp er veld skikkað at taka broddin av slíkum áridum, sum ein sjálvur illa megnar at standa imóti, tá ið dleikar, men tygum skulu vita, at varandi brúk av slíkum sissandi og drøvandi heilivági bert er fáfengis hjálp, ikki lekir sjálva sjúkuna, mangan gevur hjáðrin so sum linleika o.a. og harafturat kann gera, at ein venist við tað, torvarmeira og at enda illa kennir seg at kunna ver tað fyruttan, og so kann ein skjótt vera inni í eini óhepnari ringrás.

Samanumtikið má ein tianverri ásanna, at neurosur, ástand ikki so ógvusligar, og hóast flest øll av okkum eru befongd við tær í stóri ella minni mun, so eru tær torforar at basa út í æsir. Orsokirnar til tess eru umframt tað, eg longu havi nevnt, at røturnar mangan rokka langt aftur í barnðomin, at verulig viðgerð krevur tíð og sum er fíggjarorku av tí sjúka, og at tað verandi almenna heilsuverkið enn ikki nær námind hefur orku til heilt at taka sær eisini av hesum sjúkufyrbrigdum.

Sum er kann ein sum Alimur í sjúkrakassa gloggum kommunulækna, ókeypis og sum B-limur við at gjalda sín part sokja sær hjálp hjá teimum báðum psykiatriskum virlæknum, sum virka í Føroyum, men sjúkrakassin hefur her mær kunnugt avmarkað sína

Eyðun Joensen, salarfrøðingur

Marjun Sigurdsdóttir, sosialráðgevi

Marner Simonsen, lækni

Turið Debes Hentze, logfrøðingur

veiting til 5 ella 6 viðtalur hvørja ferð, og hetta er eftir minum tykki mangan alt ov lítið og stutt, tá talan er um neurotisk fyrbrigdi.

Psykostrar hava enn onga avtalu við sjúkrakassarnar. Undirritaði, sum er settur í starv av sjúkrakassaverki Føroya, hefur tiskil lítla og ongar møguleikar at taka sær av øðrum enn slíkum, sum har eru sjúklingar, men tað finst umframt hetta, eg havi nevnt, privat psykologisk ráðgevingar og viðgerðarstova í Havn, har ein eisini kann sokja sær hjálp fyr ein rimuligan pening.

Ey Jo

Sosialráðgevarin:

Hvønn studentaskúla sleppi eg í?

Eg eri ein skúlanæmingur í Eysturoy sum gangi í 10. flokki og havi søkt at koma á Føroya Studentaskúla.

Eg vil fegin vita hvar eg skal ganga í skúla í Eysturoy ella í Hoydølum og eg sjálvur kann avgera hetta?

Viðvikjandi studentaskúlanum í Eysturoy.

Ætla teir at flyta næmingarnar til og frá skúlanum hvønn dag ella at syrgja fyr, at teir fáa bústaðarhóli í Gøtu ella hvar tað verður?

Hvussu við teimum fjar-skotnu næmingunum.

Ynski mitt er at sleppa í skúla í Tórshavn har eru møguleikar at búgva, havi eg nakra møguleika?

Ivingsarsamur

Í lögtingslóg um Studentaskúla og HF-skeið í Eysturoynni stendur, at næmingaokið er Eysturoyggin, Norðuroyggiarnar og tann parturin av Streymoyynni, ið fevnir um Haldórsvíkar, Saksunnar, Hvalvíkar og Hosvíkar kommunu.

Viðari stendur, at Landsskúlafrýsitingin kann, um serlig viðurskipti gera tað neyðugt, loyva næmingi úr einum oki at ganga í skúla í einum øðrum oki.

Tað vil siga, at ert tú næmingur úr Eysturoynni, ið heldur teg hava serliga orsök til

heldur at vilja ganga í Studentaskúlanum í Hoydølum, so skal tú beinanvegin senda umsókn til Landsskúlafrýsitingina, Jónas Bróncksgøtu 27, 3800 Tórshavn.

Tað verður so teirra meting av tínum serligu umstøðum, sum verður avgerandi fyr, um tú sleppur at ganga í hoydølum.

Viðvikjandi flutningi: Landsskúlafrýsitingin arbeiðir við uppskoti til reglugerð um flutning, ið ætlandi verður liðug til skúlaársbyrjan í 1982/83. Í løtuni er skipanin hon, at næmingurin sjálvur skal gjalda helvtina av ferðaútreiðslunum og tað almenna hina helvtina. Meginreglan er, at flutningurin skal samskipast og gerast so ódyrur sum møguligt.

Viðvikjandi innivist. Tað er eingin kostdeild í Gøtu. Í Hoydølum er ein kostdeild, sum tó bert rúmar lítul parti av næmingunum, sum søkja um innivist. Upptøka á kostdeildini fer fram eftir umsókn og eftir inntøku foreldranna, t.v.s. at teir næmingar, hvørs foreldrar hava lægst inntøku sleppa fyrst inn.

Marjun

Læknin:

Sacharin

Til lækan:

Talan var um fyri nokrum árum síðan, at søtievni Zakarin og Cyklamát

um nøvn

25 ár í starvi

Týsdagin 25. mai hevði Andrew Godtfred, fulltrúi, starvast hjá P/f Shell á Viðarнесi í Havn í 25 ár.

Paragraf

Í hesum døgum hefur tónleikabólkurin Paragraf givið út eitt kassetuband.

Á bandinum eru 8 lög við orðum bæði á føroyskum og enskum, umframt instrumentallæg.

Fyri upptøkuni hefur MZ Studio í Havn staðið og útgevandi er Bar Records í Havn.

vóru skaðilg, tí fólk fingur krabbamein, um tey nýttu ov nógv av hesum evnum, sum ikki innihalda kalorior.

Eg vil eisini fegin vita, um rørsukur er betri fyri heilsuna at nýta istaðin rótsukur.

Kundi læknin svara mær hesum?

S.

Tað er rætt, at tað eina tíð var sagt, at Sacharin og Cyklamát vóru skaðilg evni, men seinni er tað komið fram, at einki hald var í hesum, og er tað nú avannað.

Tað er eingin munur á ror- og rótsukur. Hetta er sama sukur, og bæði eru eitt trisacharin, sum verða eisini niðurbroytt í líkamnum.

Hvørgi av sukrnum kunnu sigast at vera góð fyri heilsuna, tá innihaldið bert er tómar kalorior.

MS.

Ringir tú til Sosialin, spyr vinarliga eftir Dagny, sum tekur sær av spurningum undir hesum teiginum

dagny joensen

Kvøldlot

27. mai: Astro
28. mai: Tarta
29. mai: Black Birds

Havnar Klubbi

28. mai: Funkies

Havnar Jazzfelag

27. mai: Annika Hoydal framførsli í Útvarpshúsinum
28. mai: Lars Trier Trio í Perluni
29. mai: Jazz í Perluni